

Asia: VN/12230/2024

Hallituksen esityksen luonnos laiksi liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista ja siihen liittyviksi laeiksi.

ITS Finland ry on yleishyödyllinen ja voittoa tavoittelematon yhdistys. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää älykkään liikenteen ja logistiikan palvelujen toteuttamisen ja liiketoiminnan yleisiä edellytyksiä sekä tehdä tunnetuksi digitalisaation keinovalikoiman yhteiskunnallista vaikuttavuutta koko liikennejärjestelmän turvallisuuden, sujuvuuden, tehokkuuden ja ympäristöystävällisyyden parantamisessa. Yhdistys edistää toimialan älykkään ja kestävä liiketoiminnan kasvua ja kansainvälistymistä.

Hallituksen esitys tiivistetysti

Tietosäätelyä koskevat ehdotukset ovat osa laajemman EU sääntelyn kansallista toimeenpanoa, ja ne tukevat myös hallitusohjelman tavoitteita parantaa liikennepalvelumarkkinoita, edistää digitalisaatiota ja automatisaatiota sekä kehittää uusia liiketoimintamalleja ja tehostaa liikennejärjestelmää.

Esityksellä ehdotetaan säädettäväksi uusi liikennejärjestelmän digitaalisia tietopalveluja koskeva laki. Uusi laki perustuu pääosin EU:n älyliikennedirektiiviin ja sen nojalla annettuihin delegoituihin asetuksiin. Kansallinen osuus käsittää kansallisen yhteyspisteen päälle rakentuvan liikennejärjestelmän perustietopalvelujen luomisen ja järjestämisen. Samalla selkeytetään eri toimijoiden rooleja ja tehtäviä liikennejärjestelmää koskevien perustietojen saatavuuden varmistamiseksi ja tiedonvaihdon tehostamiseksi.

ITS Finland toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Suomi on sitoutunut edistämään liikenteen digitalisaatiota ja älykkäiden liikennejärjestelmien (ITS) käyttöönottoa osana EU:n laajempaa strategiaa. Tämä strategia tähtää liikenteen turvallisuuden, tehokkuuden ja ympäristöystävällisyyden parantamiseen. Samalla se edistää suomalaista ja eurooppalaista kilpailukykyä. EU:n ITS-direktiivin uudistuksen myötä jäsenvaltioille on asetettu velvoitteita tarjota saataville digitaalisessa muodossa laajan kirjon erilaisia tietolajeja vaihteittain vuoden 2025 jälkeen.

Suomessa hallituksen esitys laiksi liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista pyrkii täyttämään nämä velvoitteet luomalla kansallisen yhteyspisteen ja perustietopalvelun, joiden avulla varmistetaan liikenteen tilannekuvan ajantasaisuus ja tiedonvaihdon tehokkuus. Tämä sääntely tarjoaa uusia mahdollisuuksia sekä liikenne- että elinkeinopolitiikan näkökulmasta. Laadukas ja kattava tieto on kustannustehokas työkalu mm. liikenneturvallisuuden parantamiseen, matka- ja kuljetusketjujen kehittämiseen, uusien liikennepalvelujen ja digitaalisen kaksosen kehittämiseen.

Vaikka ITS-direktiivi keskittyy pääasiassa tieliikenteeseen, on tärkeää huomioida, että muilla liikennemuodoilla, kuten raideliikenteellä, vesiliikenteellä ja ilmailulla, on omat sääntelynsä. Kansallisen lainsäädännön laajentaminen kattamaan kaikki liikennemuodot voisi kuitenkin edistää liikennejärjestelmän kokonaisvaltaista digitalisaatiota ja yhteentoimivuutta. Tämä mahdollistaisi monimodaalisten liikennepalveluiden kehittämisen ja parantaisi liikenteen tehokkuutta ja turvallisuutta.

Erityisen merkittävää on Suomen linjaus, jossa viranomaisia veloitetaan huolehtimaan tietojen saatavuudesta. Tämä laajempi velvoite ylittää EU-säädösten vaatimukset ja antaa suomalaisille toimijoille paremmat edellytykset kehittää datapohjaisia ratkaisuja. Tämä laajempi velvoite aiheuttaa todennäköisesti hieman lisäkustannuksia eri toimijoille, mutta se palvelee liikennejärjestelmän digitalisoitumista, jonka myötä on mahdollista tavoitella kattavampia ja sujuvampia matka- ja kuljetusketjuja. Tämä on edellytys liikennejärjestelmän tehokkuuden ja tuottavuuden parantamiselle.

Ehdotettu sääntely rakentaa älyliikenteen kehitykselle strategisesti tärkeän tietoinfrastruktuurin, joka yhdistää tiedot keskitetysti standardisoidussa muodossa. Se mahdollistaa markkinan kasvun, tukee julkisen sektorin tehokkuutta ja luo pohjan uudelle liiketoiminnalle – edellyttäen, että toimijoita tuetaan käytännön toteutuksessa ja tiedon laatua kehitetään jatkuvasti. Teknologianeutraaliuden rinnalla tulee ottaa huomioon myös toimijaneutraalius eli lainsäädännöllä ei tule ilman hyviä perusteita suunnata toimintoja tiettyihin teknologioihin tai tietyille toimijoille. On suositeltavaa, että lainsäädännön toimeenpanossa kiinnitetään erityistä huomiota avoimuuteen, kilpailun edistämiseen ja sidosryhmien osallistamiseen, jotta saavutetaan tasapainoinen ja kestävä kehitys liikenteen digitalisaatiossa.

Forsblom Marko
ITS Finland ry